

Retoryka liczb Rhetoric of Numbers

5 (4) 2018 EDITOR: EWA MODRZEJEWSKA

REAKCJE | REACTIONS

AGNIESZKA BUDZYŃSKA-DACA

UNIWERSYTET WARSZAWSKI / POLSKIE TOWARZYSTWO RETORYCZNE

a.budzynska@uw.edu.pl

Retoryka jako subdyscyplina naukowa Rhetoric as an academic subdiscipline

---

License

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 international (CC BY 4.0). The content of the license is available at <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Wniosek „Retoryka jako subdyscyplina” powstał jako efekt dyskusji między badaczami retoryki z kilku ośrodków naukowych w Polsce (m.in. z Uniwersytetu Warszawskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego). Postulaty zgłaszane do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a także do Narodowego Centrum Nauki wpływają z troski o zachowanie dotychczasowego dorobku polskich badań retorycznych, a także o rozwój tych badań w przyszłości.

Wniosek poparły jednostki naukowe, m.in. Rada Języka Polskiego przy Prezydium PAN, instytucje związane kształceniem retorycznym, a także ponad 100 badaczy, którzy utożsamiają się z ideą wyodrębnienia retoryki jako subdyscypliny w naukach humanistycznych i społecznych.

Wniosek oraz możliwość dopisania się pod listem poparcia dostępne są na stronie Polskiego Towarzystwa Retorycznego: www.retoryka.edu.pl.

Dr hab. Agnieszka Budzyńska-Daca
Instytut Polonistyki Stosowanej
Uniwersytet Warszawski
Wiceprzewodnicząca Polskiego Towarzystwa Retorycznego

AGNIESZKA BUDZYŃSKA-DACA

UNIwersytet Warszawski / POLSKIE TOWARZYSTWO RETORYCZNE
a.budzynska@uw.edu.pl

Retoryka jako subdyscyplina naukowa

Departament Nauki
Departament Szkolnictwa Wyższego
w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Narodowe Centrum Nauki

Reforma szkolnictwa wyższego budzi zarówno nadzieje na podniesienie poziomu polskiej nauki na arenie międzynarodowej, jak i obawy, wynikające z przyjętej kategoryzacji badań. Wiele pytań pojawia się w związku z wymogiem zadeklarowania się przez pracowników uczelni do głównych dyscyplin wskazanych w wykazie Ministerstwa. Wymóg nowej reformy pozwala wybrać wyłącznie dwie dyscypliny i narzuca obowiązek publikacji sprofilowanych dyscyplinarnie.

Powstaje więc pytanie, co z badaniami, które – jak retoryka – są ze swej natury wielodyscyplinarne. Z jednej strony bowiem we wnioskach grantowych promowane są problemy i ujęcia inter- i wielodyscyplinarne, z drugiej zaś wprowadzono obowiązek sprawozdawania w zadeklarowanych głównych dyscyplinach.

W zaistniałej sytuacji specjaliści, którzy prowadzili badania interdyscyplinarne lub reprezentują – według obecnego nazewnictwa – tzw. „małe dyscypliny”, spoza wykazu ministerialnego, będą zmuszeni porzucić dotychczasowe projekty i dołączyć do nurtu głównych dyscyplin. Badacze retoryki w tej sytuacji muszą prowadzić badania pod szyldem językoznawstwa, literaturoznawstwa, nauki o mediach czy filozofii.

Część środowisk reprezentujących te dyscypliny niezbyt przychylnie patrzy na wprowadzanie do nich wątków retorycznych, które traktują jako obce wobec podstawowych problemów poszczególnych dyscyplin. Konsekwencją będzie zatem zahamowanie badań w dziedzinach pominiętych w wykazie – w tym retoryki – skoro punkty mają być przyznawane jedynie dyscyplinom głównym.

Konsekwencje mogą dotyczyć także prac doktorskich, których autorzy będą musieli zadeklarować przynależność do głównej dyscypliny, nie podejmując problemów istotnych dla rozwoju inaczej zdefiniowanych obszarów badawczych

– takich jak retoryka – z obawy przed dyskwalifikacją pracy w ramach głównej dyscypliny.

Brak retoryki w wykazie dyscyplin i/lub subdyscyplin może powodować utrudnienia w ubieganiu się o finansowanie projektów poświęconych teorii, historii i praktyce retoryki, które nie mieszczą się w żadnej z wyszczególnionych dużych dyscyplin.

Aby tradycja polskich badań retorycznych mogła być nadal rozwijana, a polscy badacze mogli kontynuować wymianę naukową z wydziałami retoryki na uniwersytetach zagranicznych, postulujemy wyróżnienie retoryki jako subdyscypliny (czyli „małej dyscypliny”) przy dyscyplinach ogólnych:

Nauki humanistyczne

- 1) Językoznawstwo: subdyscyplina – retoryka
- 2) Literaturoznawstwo: subdyscyplina – retoryka
- 3) Filozofia: subdyscyplina – retoryka

Nauki społeczne

- 4) Nauki o komunikacji społecznej i mediach: subdyscyplina – retoryka.

Uwzględnienie retoryki na poziomie subdyscyplin dałoby jej szansę rozwoju. Przykładem instytucjonalnego docenienia retoryki są dla nas takie kraje, jak USA (<http://rhetmap.org/doctoral/>), Kanada, Niemcy, Francja, Hiszpania, Norwegia, Szwecja, Dania, Bułgaria, Wielka Brytania, RPA, a także Rosja, w których ta dyscyplina rozwija się na wielu płaszczyznach, częstokroć w ramach odrębnych wydziałów z uprawnieniami do prowadzenia doktoratów z retoryki. Na podkreślenie zasługuje także fakt, iż wysoko umieszczone w rankingach uniwersytety – takie, jak Carnegie Mellon University (USA) czy Uniwersytet w Tybindze (Niemcy) [<http://www.rhetorik.uni-tuebingen.de>] – mają osobne jednostki organizacyjne skupiające się głównie na retoryce (por. „Carnegie Mellon the ideal place to discover the rich possibilities of Rhetoric” [https://www.cmu.edu/dietrich/english/graduate/ma_rhet]).

Postulujemy też wsparcie dla uznanych czasopism o profilu retorycznym poprzez umieszczenie ich na liście czasopism wysoko punktowanych:

Czasopisma polskie:

- „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica”
- „Forum Artis Rhetoricae”
- „Res Rhetorica”
- „Studies in Logic, Grammar and Rhetoric”

Czasopisma zagraniczne:

- „Advances in the History of Rhetoric”
- „Lexis, Poetica, retorica e comunicazione nella tradizione classica”
- „Philosophy and Rhetoric”
- „Rétor”
- „Rhetoric and Communications E-journal”
- „Rhetoric Review”
- „Rhetoric Society Newsletter”
- „Rhetoric Society Quarterly”
- „Rhetorica: a Journal of the History and Rhetoric”
- „Rhetorik. Ein Jahrbuch”
- „Talia Dixit. Revista Interdisciplinar de Retórica e Historiografía”

Pełne bazy czasopism znajdują się na stronach towarzystw retorycznych:

- <https://rhetoricsociety.org/aws/RSA/pt/sp/resources>
- <http://eusorhet.eu/resources/list-of-journals/>

Instytucje popierające wniosek „Retoryka jako subdyscyplina”:

- Interdyscyplinarne Centrum Retoryki Stosowanej PRO RHETORICA, Instytut Badań Literackich PAN
- Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej na Wydziale Filologicznym UŁ
- Katedra Retoryki na Wydziale Filozofii KUL
- Katedra Semiotyki i Retoryki Dziennikarstwa Audiowizualnego na Wydziale Nauk Społecznych KUL
- Krakowskie Stowarzyszenie Mówców
- Podyplomowe Studium Retoryki UJ
- Polskie Towarzystwo Retoryczne
- Pracownia do Badań Historii i Teorii Retoryki na Wydziale Polonistyki UW
- Rada Instytutu Polonistyki Stosowanej UW
- Rada Języka Polskiego przy Prezydium PAN
- Redakcja „Forum Artis Rhetoricae”
- Redakcja „Res Rhetorica”
- Sekcja Badań Retorycznych Towarzystwa Przyjaciół Historii
- Zakład Retoryki i Mediów na Wydziale Polonistyki UW
- Zakład Retoryki, Pragmatyki i Dziennikarstwa UAM
- Rhetoric Society of Europe (RSE)

Osoby popierające wniosek „Retoryka jako subdyscyplina”

zob.: <https://goo.gl/sqrU4w>